

1943 metų antroje pusėje Kaune, Marijampolėje, Šiauliuose, Vilniuje, sodžiuose ir bažnytkaimiuose per rankas kellovo vieno lapo laikraštukas „Lietuvos judas“ (datuotas 1943 m. rugsėjo 13 d.), išdrįsęs rašyti apie grėsmingą situaciją Lietuvoje, siekiamą paversti ją „Ostland“ kraštu, ir apie lietuvius, uoliai tarnavusius hitlerininkams.

Lietuvos JUDAS

Šiandien išėjo
pavieniai numeriai
1943 m. 9 mėn.

TAUTOS IŠDAVIKAI

Šiandien šioje tautos išdavikų sąrašą...
1. Mūsų tautos gyvintai...
2. Mūsų tautos gyvintai...
3. Mūsų tautos gyvintai...

LIETUVIŲ GĖSTAPININKAI

1. Mūsų tautos gyvintai...
2. Mūsų tautos gyvintai...
3. Mūsų tautos gyvintai...

„LIETUVOS JUDAS“, ARBA REZISTENCINIS POGRINDIS

„Ką gi reikia šiandieną skaityti tautos išdavikais arba lietuvių tautos judais? Apskritai visus tuos, kurie šiokiu ar kitoki būdu išduoda vokiečiams lietuvių reikalus. Prie tokių pirmoje eilėje tenka priskaityti lietuviai, nuėję vokiečiams šnipinėti, t. y. pasidarę gestapo agentais. Tokie yra didžiausi tautos priešai ir jų laukia liūdnas likimas“. — rašoma vedamajame „Tautos išdavikai“. Greta spausdinamose žinutėse pateikti ir jų vardai. Vienoje — „Lietuviai gestapininkai“ — 15 gestapui tarnaujančių lietuvių pavardžių. Pirmas — Juozas Pyragius, dešinioji gen. Kubiliūno ranka Kaune, toliau — Antanas Zarskus, apskrities viršininko padėjėjas Utenoje, Jonas Jančiauskas, gyv. Šiauliuose, Aleksas Duliauskas, gyv. Šiauliuose, Vilniaus vokiečių kriminalinės policijos (SD) vertėjas Gaižauskas, išdavęs nemažai lietuvių, suimtusius mušdavęs, ypač tuos, kurie neišduoda kitų.

Kitoje žinutėje — penkių vokiečių meilužių pavardės: operos solistė R., „lietuvių tautos ėdikų Jaegerio ir jo padėjėjo Schmitzo“ lovos draugė, su aukštais vokiečių pareigūnais bendraujanti kaunitė Vera L., su visais vokiečiais — Aleksandra S. kitos.

Laikraštuke paskelbtos „vokiečių pataikūnų“ pavardės ir adresai, skaitytojai perspėti saugotis asmenų, įskundžiančių lietuvių gestapui, minimi „suminkštėję lietuviai“ — Vilniaus miesto 2 nuovados viršininkas J. Vaišnys, gaudęs „savanorius“. 3 nuovados policijos vachmistras H. Buividavičius, įskundęs ne vieną lietuvių, „Sodybos“ direktorius Jonas Dagys ir kiti. Žinutėse rašoma apie išvežtas darbas į Reichą lietuvių, pranešama, kad slapta leidžiamas laikraštukas „Tautos žodis“ yra gestapo leidinys.

Kaip atsirado „Lietuvos judas“, kas jį leido?

1941 m. birželio 22 d. Stalino bičiulio Hitlerio kariuonai staiga užpuolus Tarybų Sąjungą, Kaune susikūrė lietuvių aktyvistų fronto štabas, sukilėlių būriai, buvo sudaryta Laikinoji Lietuvos vyriausybė, siekusi atkurti Lietuvos Respubliką. Tačiau Reichas Nepriklausomos Lietuvos atkūrimu nebuvo suinteresuotas. Laikinoji Lietuvos vyriausybė po šelių savaičių buvo paleista. Vokiškiems okupantams stėjo uoliai tarnauti tik Lietuvių nacionalistų partija. Tuo momentu ir diferencijavosi lietuvių patriotinės jėgos. Dauguma aktyvistų fronto dalyvių pradėjo pagrindinę kovą prieš vokiškuosius fašistus, ėmė leisti pagrindinius antivokiškus atsisaukimus, laikraštukus „Lietuva“, „Į Laisvę“, „Nepriklausoma Lietuva“, „Laisvės kovotojas“, „Atžalynas“, „Vieninga Kova“ ir kt.

Pasakoja tų įvykių dalyvis Aleksas Bendiskas:

— Liepos 4-ąją į Lietuvos aktyvistų fronto šta-

bą Kaune staiga įsiveržė keli ginkluoti lietuvių nacionalistų partijos lyderiai — Pyragius, Taušys ir Stanevičius, kėsindamiesi areštuoti ir nuversti Ambrazevičiaus vyriausybę, išvokti aktyvistų štabą. Tuo metu štabe buvome dviese — Ambrazevičius ir aš. Įsiveržėliai mums pareiškė, kad atstovauti Lietuvą vokiečiams turi tik lietuviai nacionalistai, jie turi vokiečių įgaliojimus ir pasitikėjimą. Pamatęs, kad mūsų disputas geruoju nesibaigs, pasinaudojau momentu: kol jie kalbėjosi su Ambrazevičiumi, daviau ženklą draugams. Svečių „vizitas“ baigėsi komanda: „Rankas aukštyn!“. Pyragius, Taušys, Stanevičius buvo nuginkluoti.

Tokie konfliktai ir vėlesni išdavikiški šių nacionalistų žingsniai paskatino leisti laikraštuką „Lietuvos judas“. Jo berods išėjo trys numeriai, į juos pakliuvo voldemarininkai, nacionalistų partijos nariai ir kiti. Pasirodžius pirmajam numeriui, mane keikė, išėjus antrajam, jie tiesiog užsiuto, o kai išėjo ir trečiasis, mane pradėjo persekioti jau ir vokiečiai. Nors laikraštuką spausdino kiti. Informacijas, medžiagą teikė „Zidinto“ leidėjas Virbiekas, gydytojas Bronius Stasiukaitis (besitraukdamas į vakarus, žuvo ant Tilžės tilto), studentas Pilipas Zukauskas, Povilas Malinauskas ir daugelis kitų.

„Lietuvos judo“ „spaustuvinėinkas“ — Klaipėdoje gyvenantis Aleksandras Sakas laiškė man rašė:

„Buvau pirmojo numerio ir redaktorius, ir leidėjas. Jį spausdinome Šiauliuose, vieno medinio namo antro aukšto koridoriuje, prie šv. Petro ir Povilo bažnyčios. Spaustuvinį šriftą iš „Titnago“ spaustuvės pavogė ten dirbęs Vanagas. Mes abu su juo ir atspaudėme 1000 egz. „Lietuvos judas“. Lietuvoje platinome studentams talkinant. Antram numeriui surinkau medžiagą ir ją paruošiau spausdinimui. Šriftą parvežiau į Šiaulius iš Kretingos pranciškonų vienuolyno spaustuvės. Jį spausdino mano draugai Juozas Gražys (gyvena Kaune) ir Povilas Malinauskas (miręs). Abu, kaip ir aš, kalėjo Sibiro lageriuose. Išspausdino 3000 egz. Dalį brolių Antanas nusižėję į Kauną, o iš ten studentai paskleidė Lietuvoje. Buvo išleistas 1944 metais ir trečias „Judo“ numeris. Aš jau šiame darbe nedalyvavau. Nežinau net kas spausdino“.

Sie drąsūs žmonės nepabūgo hitlerinių represijų, okupacinio režimo ir pakėlė balsą prieš „naujosios Europos kūrėjus“.

Mūsų karo metų istorija kol kas nutyli, kad buvo ne vien tarybinis pogrindis, bet vyko ir lietuvių aktyvistų, antivokiškai nusiteikusių visuomenės pogrindinė kova. Ji dar laukia analizės ir studijų.

ANTANAS MARTINIONIS

Gimintasis kraštas #14-1988-12. 6-12

TAUTOS IŠDAVIKAI

Mūsų tauta gyvena kilnia mintimi—būti laisva bei nepriklausoma. Gi mūsų tautos priešai (anksčiau rusiški bolševikai; dabar vokiečiai) daro visa, kad mes neturėtume laisvės, bet būtume svetimųjų vergai. Slopinti lietuvių tautos laisvės minčiai bei kovai už laisvę mūsų priešai ieško tarp mūsų tokių, kurie šventus lietuvių reikalus jiems išduotų ir taip pasunkintų kovą už laisvę. Ir atsiranda, nors nedaug, iš mūsų tarpo, kurie asmeniniais sumetimais išduoda savo tautos reikalus. Tai ir yra mūsų tautos judai, jos žudikai, teriotojai! Tat yra paskutinės rūšies niekšai, neverti ne tik lietuvių, bet ir žmogaus vardo. Tautos išdavikai kenkia ne tik pavieniams asmenims; bet ir visai visuomenei. Ir jie daugiausia gali pakenkti, kadangi žino savosios tautos padėtį, jos paslaptis. Išdavikai tautą savo darbais veda prie pražūties, todėl ir jų nusikaltimas tautos žvilgsniu yra pats didžiausias.

Kadangi visokie išdavikai, šnipai, apsimetėliai kenkia mūsų tautos laisvės kovai, todėl visuomenė šio nelemto gaivalo nei trupučio negali toleruoti. Šiuo metu negalėdami pritaikyti jų kaltę atitinkančių bausmių, mes turime visuomenės žiniai viešai paskelbti, kas yra tapęs tautos išdaviku, kad ji galėtų nuo tų tautos atmatų žalingo veikimo apsisaugoti ir kad linkusieji į judos, ne būtų įspėti, kas jų laukia jei jie nueitų dirbti priešo naudai. Čia reikia priminti, kad grįžti atgal judams kelias labai sunkus, net ir nuoširdžiai apgailestaujant savo kaltes.

Ką gi reikia šiandien skaityti tautos išdavikais arba lietuvių tautos judais? Apskritai visus tuos, kurie šokių ar kitokių būdu išduoda vokiečiams lietuvių reikalus. Prie tokių pirmoj eilėj tenka priskaičiuoti lietuvių, nuėję vokiečiams šnipinėti, t. y. pasidavę gestapo agentais. Tokie yra didžiausi tautos priešai ir jų laukia liūdnas likimas. Toliau prie tautos išdavikų tenka priskaičiuoti visokius vokiečiams pataikūnus, prisiplakėlius, uoliosius priešingų tautos interesams potvarkių vykdytojus ir pan. Kad ir nepadarę viešo išdavimo, šie kenkia tautos reikalams ir verti yra, kad visuomenė jų darbus žinotų. Į trečią vietą tenka skirti tos mergos ir moteris, kurios palaiko intymius santykius su vokiečiais ir taip teršia savo ir lietuvių tautos garbę. Ypač nedovantinas inteligencijų artimas santykiavimas su mūsų priešais. Santykiavimas su vokiečiais moteris visuomenė turi kelti į viešumą, kaip vokiečių asmenes prostytutes ir su jomis neturėti jokių reikalų, nes neretai tokios padaromos ir šnipėmis ir tt.

Apie visokius mūsų tautos priešus ir išdavikus mes viešai skelbsime. Težino visuomenė tuos niekšus. Skelbsime tuos, kuriais būsim tikrai įsitikinę esant išdavikais. Visuomenė turi nuo to gaivalo atsiriboti: nepalaikyti draugystės, nei jokių kitokių ryšių ir juos kelti į viešumą. Išdavikai fesižavi judosiaus grašiais ir tenedrįsta nuolatiniiais pabučiavimais išdavinėti lietuvius.

LIETUVIAI, GEŠTAPININKAI

1. Majoras Juozas Pyragius, dešinioji gen. Kubiliūno ranka, Kaune.
2. Leit. inž. Marcinkevičius Pranas. Kiek seniau tarnavo Kauno S.D. Kalėjime. Nepaprastai uoliai atsidavęs geštapui. Dažnai važinėja su geštapistais ir jiems padeda suiminti lietuvius. Gyvena Kaune.
3. Neva poetas Žirgulis Kazys, dirbęs Vilniuje Švietimo vadyboje.
4. Rumbutis Povilas, javų ir pašarų direkcijos inspektorius Žemės ūkio Vadyboje Kaune. Nuolat važinėja po visą Lietuvą.
5. Zarskus Antanas, apskr. viršin. padėjėjas Utenoje.
6. Barisas, gyvenas Nedzingėje šaulių namuose, tarnauja pagalb. policijoj. Moralėj visai pakrikęs.
7. Bielovas Jokubas, Gražvydžių km. Šiaulėnų valsč.
8. Stud. Anioliauskas Julius, S. Kalvarijoj.
9. Orentas Jonas. Šunadvokašis, Papilės m. Šiaulių apskr. Nuolat vaikšto po kaimus.
10. Eitavičius Edvardas, Bajorai, Kretinga. Išdavęs nemažai lietuvių.
11. Jančiauskas Juozas, Šiauliai, Pakluonių 76a. Pasvally vaikšto kalėjimo sargo uniformoje, kliek auksčiau Šiaulių mieste dėvėdavo karišką uniformą, dabar civiliskai.
12. Dobrovolskis Stasys, Šiaulių apygardos paštų revizorius.
13. Duliauskas Aleks. Šiaulai, Valančiaus 29. Daug yra įskundęs lietuvių.
14. Mickevičius Pranas, Šiauliai, Tilžės g-vė 101.
15. Vilniaus vokiečių krim. polic. (SD) vertėjas Gaižauskas. Išdavė nemažai lietuvių. Suimtuosius mėgsta labai mušti, o ypač tuos, kurie neišduoda kitų. Su vokiečių Mueller spekuliuoja daiktais iš kaltės įrodymo sandėlio.

VOKIEČIŲ SUGULOVĖS

1. Valst. operos solistė Radzevičiūtė—lietuvių tautos edikų Jaegerio ir jo padėjėjo Schmitzo.
2. Lipienė Vėra, gyv. Kaune Kanto 14 4. Kol kas tik su aukštais vokiečių pareigūnais.
3. Stakauskaitė Aleks. Kannas, Duonelaičio 4-6. su visais vokiečiais.
4. Lukšaitė Janė ir 5. Steponavičiūtė Liuda Šiaulių pastcentrinėje.
6. Reizgevičienė Bronė, Kruopių policininko žmona.

PANAŠU Į TIESA

Žymus vieno meno šakos šulės D... Kaune daro žygių įsteigti vokiečiams viešuosius lietuvių namus, mat anot jo: „biznis, kuris duosiąs didžiausią pelną“.

Jei šis lietuvis nuo judosiško žygio neatsisakys—kitą kartą paskelbsime jo pavardę.

—Avis daugiau gira savo vakus nuo užpuoliko, kaip pulk. Špokevičius liet. karių reikalus.

Ref. Judas

1943. IX. 13

GALETŲ MAŽIAU VOKIEČIAMS PATAIKAUTI

1. Vilniaus m. policijos vadaš Iškauskas.
2. Panevėžio apskr. viršininkas Gaušas.
3. Lazdijų apskr. viršininkas R. ir gimnazijos direktorius A.M.
4. "Z. Z." redaktorius K.M. Telšiuose.
5. Teisininkas G. Marijampolėj (jo ūkis Smalininkų k.).
6. Malškis Jurgis, liet. saug. tarnautojas Kaune.
7. Sredersas Br. krimin. polic. Kaune.
8. Jonas T... Šiaulių pašto spaudos skyriuje.
9. Kazys K... Šiaulių pašto centrinėj.
10. Keblys Petras Vyžonių valsč. viršaitis.
11. Kauno „Paramos“ v-bos pirm. Rudvalis. Komunistų metais buvo gan paraudonavęs. Dideliu vokiečiams pataikavimu pateko į premjerus.
12. Antras panašus tipas, irgi tokia pat praeitis, tai Žižys—„Paramos“ valdybos narys.

JUDOŠIŲ GADYNĖ

Panevėžio apyg. komisaras Neumanas paskyrė už kiekvieną lietuvių dezertyrą: jaunuolį, karį, pareig. sugavimą po 50 taškų. Ponas Komisare, jei nori apdengti judošių—pridėk dar 30 taškų.

SUMINKSTĖJĘ LIETUVIAI

Vilniaus m. 2 nuov. viršin. J. Vaišnys griežtai vylė „savanorių“ gaudymą. Gaudymo metu pats gatvėse tikrino policininkus. Jo ribose suimta 14 lietuvių, kitose nuov., išskyrus 4 nuov., suimta 2—3 liet. Vaišnys vienintelis, kuris įsteigė polic. vokiečių kalbos kursą.

—Vilniaus m. 3 nuov. polic. vyr. vachm. H. Bui-nevičius, kilęs iš Kedainių ap. lenkomanas, didelis pataikūnas vokiečiams, įskundė keletą lietuvių, suėmė liepos mėn. 15 d. liet. gydytoją V. J. už tai, kad šis vidaus pase ištaisęs gimimo datą.

—Vilniaus m. polic. 4 nuovados viršin. Jonàs Goncerauskas, pristato vokiečiams bausti liet. policininkus už tai, kad šie neturėdami kuo apsiauti ar užsivilkti neatvyksta į tarnybą ir prašo jo rūbų. Jo nuov. ribose sugauta 17 liet. „savanorių“. Goncerausko nei tolima praeitis ir dabartis gan tamsi.

—Vilniaus miesto Li Mi Pa direktorius Paškevičius ne tik vokiečiams pataikauja, bet baigia pasidaryti lenkų. Jau savo pavardę pasirašinėja su lenkiška galūne.

—Vilniaus miesto „Sodybos“ direktorius Jonas Dągys taip pat didelis vokiečių pataikūnas.

—Lekečių valsč. (Šakių ap.) polic. p. ved. J. Tamulaitis ir vachm. J. Zemaitis uoliai gauda pasislėpusius policininkus nenorinčius vykti į rytus ir taip pat muša sugautus „savanorius“.

ISKUNDĖ VOKIEČIUI

Vilniaus Apyg. Social. aprūpinimo įstaigos tarnautoja Em. Nepraustytė įskundė savo meilužiui vokiečiui telefonistę Narbutienę, kad ji dirbdama telefonų centrinėje I aukšte nepakvietė Nepraustytės iš III a. prie telefono. Narbutienė yra 60 metų amžiaus, vyras bolševikų išvežtas. Minėtoji telefonistė daugybės interesantų akyvaizdoje vokiečio buvo iškoliota ir prigrąsyta.

ŽUVO STUDENTĖ LIETUVAITĖ

Pagrindinė liet. spauda nuolat perspėja lietuvaiteis saugotis bent kokios draugystės su vokiečiais. Štai faktas kaip nereikia žaisti su ugnimi. Neseniai Vilniaus miestė vokiečys karys, pasikvietęs į namus, vakarienės progą, nunuodijo vieną liet. studentę taip pat ir save, kad ši nepanoro ištekti už jo.

TIRPSTA LIETUVIAI

Vilniaus krašte nemažai mūsų tautiečių veda lenkaites. Tokių vedybų kai kuriais laikotarpiais pasitaiko nuo 20 iki 50 nuoš. Po metų antrų kai kurie pradeda pamiršti net savo gimtąją kalbą. „Mirštanciuosius“ taip pat skelbsime.

KAUNO PABAISA

Yra vachm. Ratnikas, dirbęs kainų priežiūroje. Žmoniškumo pas jį nebėra ne už grašio.

VISŲ LIETUVIŲ ŽINIAI

Iš rimtų šaltinių teko patirti, kad slapta leidžiamas 1 apo rotatorium spausd. laikraštukas „Tautos žodis“ yra gestapo leidžiamas. Rugpjūčio pradžioj išėjo jo 10 nr.

Tikrieji mūsų pogr. liet. laikraštukai yra šie: „Lietuva“, „Laisvė“, „Nepriklausoma Lietuva“, „Laisvės Kovotojas“, „Atžalynas“ ir „Vieninga Kova“.

DIDŽIAUSI NIEKŠAI

Utenos ir Tauragės aps. viršininkai: Žukas, Mylinas ir taip pat pulk. Pečiulis Kedainiuose.

LABAI NEATSARGU

Rugsėjo pradžioj pasirodė naujas pogrind. laikraštukas „Lietuvos Laisvės Trimitas“ skirtas neva karinėms problemoms, leidžiamas L. Šaulių S-gos.

Ar kartais gerb. leidėjai nenori pasinauti gestapo nauda?

VISIEMS ŽINOTI

Kas skundžia, išdavinėja, padeda vienokių ar kitokių būdu vokiečiams žudyti mūsų tautiečius—to laikia judo mirtis, nežiūrint kas jis bebūtų: tarėjas, profesorius, vadas, inteligentas, darbininkas, ūkininkas ir t.t.

SKRIAUDŽIA LIETUVAITES

300 lietuvaikių, išvykusių į Reichą tapo nėsčios. Su kaikuriomis vokiečiai dar žiauriau pasielgia: padaro nevaisingas, sumažina maisto davinį jei nesutinka su vokiečio norais ir t.t.

MES SKELBSIME

Nuolatinių samagono fabrikantų pavardes, kurie išvien su vokiečiais žudo mūsų tautą, gamina kasdien naujus karstus, gimdo idijotus, invalidus.

Skelbsime ir tų šviesuolių pavardes, kurie viešon kultūrinio, tautinio arba pastoracinio darbo, dieną ir naktį kortoja tūkstantinėmis sumomis.

Tegu juos tauta teisia.

„L. JUDAS“ aukų nerėnka